

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε'

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

—οοο—

Τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, τοῦ ἀπαγχονισθέντος ἐνεκὰ τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας, ἡ μνήμη σῶζεται καὶ θὰ σῶζεται ἐνὸς αἰῶνος ὑπάρχει ψυχὴ Ἕλληνας ἐπὶ τῆς γῆς· διότι οὐ μόνον ἔπεσεν ὥς καὶ πολλοὶ ἄλλοι μάρτυς ὑπὲρ πατρίδος, ἀλλ' ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ,

Ἰδοὺ διὰ τί σύμπας ὁ ἐλληνικὸς τύπος ἠγαλλιάσατο ὅτε ἐπ' ἐσχάτων ἀνεκαλύφθη ἡ εἰκὼν τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου. Εὐρέθη δὲ οὕτω πως· πρὸ εἰκοσιπέντε ἢ καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, ἐν Ναυπλίῳ ἔτι οὖσης τῆς κυβερνήσεως, ὁ καθηγητὴς Κ. Λάνδερς ἠγόρασε διαφόρους εἰκόνας, μεθ' ὧν καὶ τὴν προκειμένην, ἀγνοῶν ὅμως ὅτι παρίστα τὸν Πατριάρχην. Καθαρίσας δὲ αὐτὴν διὰ χημικῶν τρόπων καὶ ἰδὼν ἐκ τινος σημειώσεως ποίου ἦτο, ἀνήρτησεν εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτοῦ.

Περίσργον δὲ εἶναι ὅτι ἡ ὑπαρξὶς τῆς εἰκόνας ταύ-

Γρηγόριος Ε'.

ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾧ οἱ φονεῖς ἠλπίσαν νὰ πνίξωσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνην, ἀνέθαλεν αὐτὴ ζωηρότερα καὶ ἀκραιότερα.

Τοιοῦτου λοιπὸν ἀνδρὸς τὸ ὄνομα δὲν ἔχει ἀνάγκην ἵνα διέλθῃ ἀμάραντον τοὺς αἰῶνας γραφίδος ἢ σμίλης· ἀλλ' ὅμως ἀγαπῶμεν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀντιλαμβάνωμεθα καὶ διὰ τῶν αἰσθητῶν ὀρθολογικῶν τῶν χαρακτήρων ἐκείνων οἷς ἠγαπήσαμεν ἢ ἐθαυμάσαμεν ἢ παρ' ὧν εὐπρετέστημεν. Ὁ πρὸς τοὺς γονεῖς ἡμῶν πόθος καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη οὔτε αὐξάνουσιν οὔτε κραταιοῦνται διὰ τῆς βοήθειας τῶν ἀπεικισμάτων αὐτῶν· ἀλλὰ χαίρομεν ἀπατῶντες οὕτως εἰπεῖν ἡμᾶς αὐτοὺς ὅτι συζῶμεν μετ' ἐκείνων καὶ ἐντυφῶμεν τῇ θεᾷ αὐτῶν.

τῆς ἔμεινε μέχρι τῆς σήμερον ἀγνωστός· ἀλλ' ἐσχάτως ἀκούσας περὶ αὐτῆς ὁ πρὸς πατὴρ ἀνεψιὸς τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου Γ. Ἀγγελόπουλος, ἱεραρχὸς τοῦ ἡμετέρου ἱππικοῦ, ἐπολλαπλασίασε μὲν διὰ τῆς φωτογραφίας τὸ ἀσπαστὸν ὁμοίωμα, ἐφρόντισε δὲ ἀξιεπαίνως καὶ νὰ χαλκογραφηθῇ καὶ νὰ πωληθῇ πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν τοῦ στρατοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν σημειοῦται ἐπὶ τῆς εἰκόνας χρονολογία, ἀγνοοῦμεν πότε ἐξωγραφήθη· βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἐξωγραφήθη νέου ἔτι ὄντως τοῦ εἰκονιζομένου, ἐπὶ τῆς πρώτης ἰσως ἢ τῆς δευτέρας αὐτοῦ πατριαρχείας. Καὶ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς δακτυλοδεικτεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς, πρὸς οἷς ἀνχτείνει καὶ τοὺς ὀφθαλ-

μοῦς, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατεῖ πτυχίον ἐν ᾧ ὑπάρχουσι κεχαραγμένα ταῦτα·

ΤΡΙΔΑΜΠΗ ΘΕΟΝ ΣΕΒΟΥ
ΑΙΩΝΟΣ ΚΡΕΟΝΤ' ΑΠΑΥΣΤΟΥ.
ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΙΜΑ.

Κάτω δὲ τῆς εἰκόνος τὰ ἐξῆς·

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ·

Θαυμάσωμεν τὸν ἄνδρα ὅστις παρήγγελλε νὰ τιμῶμεν τὴν πατρίδα καὶ ὅτε ἤμεθα ἀπάτριδες.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

—οοο—

Κατεχόμενοι ὑπὸ ἀμνηστίας λύπης ὅτι ἀπωλέσαμεν φίλον μεθ' οὗ συνέδσον ἡμᾶς εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ὁλοκλήρων ἐτῶν σχέσεις, φίλον ἀγαθόν, ἐπιστήμονα, φιλόανθρωπον, γινώσκοντα πρὸ πάντων καὶ ἐκπληροῦντα τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα πρὸς τε τὴν οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πατρίδα, αἰσθανόμεθα παραλυομένην τὴν δεξιάν, καὶ διὰ τοῦτο δηρμοσιεύομεν ἀπλῶς τὸν ἐπικήδειον ὃς ἀπήγγειλεν ὁ ἡμέτερος κύριος Α. Ρ. Ραγκαβῆς. Ἐν αὐτῷ παριστάνονται ἄλλως μετὰ συντομίας μὲν ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἀληθείας καὶ εὐφραδείας αἱ ἀρεταὶ τοῦ ἀειμνήστου Νικολάου Κωστή, οὗ τοσούτῳ προώρως ἐστερήθη ἡ πατρίς.

« Ἀφοῦ ἡ θρησκεία συνώδευσε τὸν πρὸς ἡμῶν καίμενον νεκρὸν διὰ τῶν ἀγίων εὐχῶν της, ἀφοῦ τὸ Παρεπιστήμιον, οὗ αὐτὸς ἐν ἦν τῶν ἐγκαινισμάτων, τὸν προέπεμψε διὰ περιπαθῶν λόγων, ὥς ἐπιτραπῇ εἰς φωνὴν συγγενοῦς διακοπτομένην ὑπὸ συγχιτήσεως νὰ προσφέρῃ ἐπίσης αὐτῷ διὰ δῶα λέξεων ἱσχυατον καὶ πένθιμον ἀγάπης ῥόγον.

« Καθ' ἑκάστην ὁ ἀμείλικτος φορολόγος δεκατίζει τὴν νεαρὰν ἡμῶν κοινωνίαν, ὅτι ἐξαίρετον ἐν αὐτῇ καὶ ὅτι ἐξοχὸν σταχυολογῶν. Καὶ νῦν μὲν ἀναρπάζει τὸν πρόμαχον τῆς ἐλευθερίας δάφνης αἱματηρὰς ἐστερμένον, νῦν δὲ τὸν ἐν βουλαῖς βαθύν, ἢ τὸν ἔμπειρον ἐν ἀρχαῖς, καὶ ἄλλοτε τὸν εὐγλωττον ῥήτορα, τὸν σοφὸν θεσμοθέτην, ἢ τῆς ἐπιστήμης τὸν πολυμαθὴ μύστην. Πρὸ πάντων ἐπέπεσε τὸ δρέπανον αὐτοῦ βαρὺ ἐπὶ τὸ Παρεπιστήμιον, ἐξερρημῶν τὸν γαδὸν τῶν Μουσῶν, καὶ τοὺς ἱκανωτέρους αὐτῶν λειτουργοὺς ἀναρπάξον· πεντεκαίδεκα τάφοι ἠρεψήθησαν περὶ ἡμῶν ἀφ' ὅτου ὑπάρχει τὸ μόλις πρὸ εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν ἰδρυθὲν ἀνώτατον παιδευτήριον, καὶ εἰς αὐτοὺς προηγήθησαν ἡμῶν φίλοι συνάδελφοι ἐν μέσῳ τῶν ἐνδελεχῶν αὐτῶν ἀγώνων ὑπὲρ τῆς τοῦ ἔθνους προαγωγῆς, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς τῇ Ἑλλάδι τιμῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν δραστηριότητος.

« Ἐκάστου τῶν διασῆμων τούτων ἀνδρῶν ὁ θάνατος ἦν χηρεία ἐπαισθητὴ εἰς τὴν ἑτι λειψανδροῦσαν πατρίδα ἡμῶν, καὶ οὐχ ἥττορ ὁ τοῦ προκειμένου νεκροῦ, ὃν θρηνοῦσι μὲν φίλοι καὶ συγγενεῖς, ποθεῖ δὲ ἡ ἐπιστήμη, καὶ εὐλογεῖ ἡ κοινωνία ἐν ᾗ ἔζη, καὶ ἥτις ἠγάπα καὶ ἐξέτμημα τὰς ἀρετὰς του.

« Ἐξ εὐπόρων καὶ ἐν ἐμπόροις τιμωμένων γενέων γενόμενος, δεκαπενταετῆς ἦν ὁ Νικόλ. Κωστής, ὅταν ἐξεργάγη ἡ τῶν Ἑλλήνων ἐνδοξὸς ἐπανάστασις. Τότε πᾶς Ἕλληνας, πᾶς μὴ ἀνάξιος τοῦ ὀνόματος Ἑλλήνος, ἠσθάνθη διαφλεγόμενην ὑπὸ πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὴν καρδίαν του. Εὐτυχεῖς ὅσοι εἰς τῶν ὁπλῶν τὸ εὐγενὲς στάδιον ἠσκημένοι, ἢ καὶ ἐν ἡλικίᾳ ὅστις νὰ ὁπλίσσων ἔστω καὶ ἀγύμναστον τὸν βραχίονά των, ἐρρίφθησαν εἰς τὸν μέγαν ἀγῶνα, διὰ τοῦ αἵματός των ἐξαγοράζοντες τῆς πατρίδος των τὴν ἐλευθερίαν! Εἰς αὐτοὺς πᾶς στέφανος καὶ πᾶσα ἀμοιβή, εἰς αὐτοὺς ἀείδιος τοῦ ἔθνους εὐγνωμοσύνη! Ἀλλ' ἡ ἐλευθερία δὲν ἤρκει νὰ φυτευθῇ ἐν ἀγῶσι, καὶ νὰ ποτισθῇ διὰ τοῦ αἵματος τῶν πρωταθλητῶν. Ἐπρεπερ ἔτι καὶ νὰ στερεωθῇ καλλιεργουμένη. Ἀν τῶν ἀρχαιοτέρων τὸ ἐπίγθονον δικαίωμα ἐπαρξέη νὰ ἰδρύσῃ τοῦ ἔθνους τὴν πολιτικὴν ὑπαρξίν, ἀθάνατον ὄνομα ἀντὶ τῶν θυσιῶν των ἀράμεται, εἰς τοὺς νεωτέρους ἔλαχε τὸ καθήκον νὰ διατηρήσωσιν αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ἀναπτύξωσι, καὶ νὰ ἀναδειχθῶσιν ἄξιοι ἐλευθέρας πολιτείας πολῖται. Διὰ τοῦτο στίφη ὅλα νέων Ἑλλήνων, ἀπολέμων ἔτι τὴν ἡλικίαν, καὶ εἴτε ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρεθέντα, εἴτε ἐκ τῆς ἀγωνιζομένης προελθόντα Ἑλλάδος, ὥρμησαν πρὸς τὰς πηγὰς τῶν φώτων καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, καὶ διψᾶλώς ἐξ αὐτῆς ἠρέσαντο γνώσεις μετὰ διακαοῦς ζήλου, ὅστις ἀπεδείκνυε συναίσθησιν καθήκοντος ἱεροῦ, διότι ἐν ταῖς κορίστραις ἐκείναις τῆς παιδείας ἠλείφοντο ὅπως χρησιμεύσωσι ποτε τῇ πατρίδι, ὅπως λαμπρύνωσι τὴν αὐτονομίαν της, ἢ κατεκτήσαστο αὐτῇ τῶν ἀρχαιοτέρων ὁ ἡρωϊσμός. Οὕτω διευοργώθησαν οἱ λογάδες ἐκεῖνοι ἐν παντὶ κλάδῳ τῆς ἐπιστήμης, ὅτινες ἐξηκολούθησαν τὸν εἰρηρὶκὸν ἀγῶνα τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, οἱ τῆς Θέμιδος ὑπηρέται, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, οἱ τὴν δάδα τῆς παιδείας διὰ τῆς διδασκαλίας ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταδιβάλλοντες. Μεταξὺ δὲ τούτων οὐδεὶς προθυμώτερος, οὐδεὶς χρησιμώτερος ἀνεδείχθη τοῦ Νικολάου Κωστή, ὅστις, μόλις συστάςτος τοῦ Παρεπιστημίου, εἰς τῶν πρωτίστων κατετάχθη εἰς τῶν διδασκόντων τὴν φάλαγγα. Ἐκτοτε ἤρξατο τῆς σειρᾶς τῶν ἀξιολόγων καὶ σοφῶν αὐτοῦ παραδόσεων, ἃς ἐναύλως ἔχουσιν ἔτι, καὶ ἀφ' ὧν μεγίστην ἠρέσαντο τὴν ὠφέλειαν τοσαῦται εὐγνωμόνων φοιτητῶν γενεαί.

« Ὅτι δ' ἀνεδείκνυε τὸν μακάριον νεκρὸν ἐκ τῶν πολυτιμοτάτων μελῶν τοῦ ἀνωτάτου τῆς Ἑλλάδος σπουδαστηρίου, ἐν ᾧ δυσαναπλήρωτον καταλείπει κενόν, εἶναι ὅτι πρὸς τῇ θεωρητικῇ παι-